

MINISTERSTVO OBRANY

Odbor mimorezortní spolupráce

Schvaluji.

Ředitel odboru
brig. gen. **Ing. Josef PROKEŠ**

Praha 13. června 2005

Pomůcka **k realizaci ustanovení zákona č. 122/2004 Sb., o válečných** **hrobech a pietních místech**

PRAHA 2005

Pomůcka

k realizaci ustanovení zákona č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech

1. Obecná část

Problematika válečných hrobů a pietních míst je upravena zákonem č. 122/2004 Sb., o válečných hrobech a pietních místech a o změně zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon). Zákon byl schválen Parlamentem České republiky dne 20. února 2004. Stanovuje práva a povinnosti v oblasti péče o válečné hroby a pietní místa a působnost orgánů státní správy ve věcech válečných hrobů a pietních míst.

Tato pomůcka rozpracovává zejména ustanovení § 3 a 4 zákona. Podrobněji vysvětluje pojmy užívané v textu zákona a vymezuje požadavky na informace potřebné k vyřízení žádostí:

- a) o udělení souhlasu Ministerstva obrany s přemístováním, rušením, zřizováním nových válečných hrobů (pietních míst) a s jinými změnami než jejich údržbou a úpravou;
- b) o poskytování náhrad za omezení užívání nemovitostí;
- c) o odkoupení nemovitostí, na nichž jsou umístěny válečné hroby (pietní místa), nebo jejich částí;
- d) o rozhodnutí, co je válečným hrobem (pietním místem).

Text této pomůcky a vzory žádostí a rozhodnutí jsou uvedeny na internetové adrese www.army.cz, okno finance a zakázky/dotační politika/dotace na zabezpečení péče o válečné hroby/pomůcka.

Vzhledem k tomu, že obsah této pomůcky vyžaduje rozlišení válečného hrobu (s lidskými ostatky) a pietního místa (bez lidských ostatků), nebyla v jejím textu uplatněna legislativní zkratka „válečný hrob“, která v textu zákona do tohoto výrazu zahrnuje i pietní místo.

2. Vymezení některých užitých pojmů

a) Válečný hrob

Válečným hrobem se pro účely této pomůcky rozumí:

- místo, kde jsou pohřbeny ostatky osob, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci (např. příslušník čs. armády, příslušník AČR, voják, který konal službu ve spojenecké armádě, příslušník stráže ochrany hranic) nebo v důsledku válečného zajetí (válečný zajatec), anebo ostatky osob, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války (např. za účast byly popraveny);

- evidované místo s nevyzvednutými ostatky osob zemřelých v souvislosti s válečnou událostí;

- jiný objekt, který se za válečný hrob považuje v souladu s mezinárodní smlouvou, jíž je Česká republika vázána.

Naleznou-li se při skrývce horniny nebo při výkopových pracích lidské ostatky, a při dalším průzkumu se potvrdí, že se jedná o ostatky osob podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona, eviduje se takové místo jako **válečný hrob**. Podle ustanovení § 2 odst. 4 a 5 zákona se takový hrob buď **upraví, přemístí** nebo **zruší**. Bližší údaje, které se týkají přemístění a zrušení válečného hrobu, jsou uvedeny ve stati 5 této pomůcky.

b) Pietní místo

Pietním místem se ve smyslu ustanovení zákona a pro účely této pomůcky rozumí pamětní deska, pomník, památník nebo obdobný symbol, který připomíná válečné události a oběti.

Válečnými oběťmi se rozumějí osoby, které zahynuly v důsledku aktivní účasti ve vojenské operaci nebo v důsledku válečného zajetí, anebo osoby, které zahynuly v důsledku účasti v odboji nebo vojenské operaci v době války.

Válečnými událostmi se rozumějí vojenské operace nebo odbojová činnost.

Vojenská operace je plánovaná a koordinovaná činnost, která se uskutečňuje vojenskými prostředky s cílem splnit strategické, operační nebo taktické úkoly. Vojenské operace mohou být válečné (např. vojenské operace – Pražská, Ostravská, Karpatsko-dukelská, Bratislavsko-brněnská) nebo jiné (mírové, záchranné, humanitární).

Odbojová činnost je činnost v domácím nebo zahraničním hnutí v době války, která směřuje ke vzniku nebo osvobození Československé republiky (např. partyzánské hnutí, účast v povstání, ilegální činnost, hnutí odporu).

Válečnými zajatci ve smyslu Ženevských úmluv jsou zejména:

a) příslušníci ozbrojených sil, příslušníci milic nebo příslušníci dobrovolnických sborů, které jsou součástí těchto ozbrojených sil;

b) příslušníci jiných milic a jiných dobrovolnických sborů včetně členů organizovaného hnutí odporu (v jejich čele musí být odpovědná osoba, nosí rozeznávací znak a nosí otevřeně zbraně);

c) příslušníci pravidelných ozbrojených sil, kteří se hlásí k vládě, již neuznává mocnost, která drží zajatce;

d) osoby, které doprovázejí ozbrojené síly, nejsou však přímo jejich součástí (např. dopisovatelé, příslušníci civilních osádek vojenských letounů);

e) posádky obchodních lodí a civilních letadel a obyvatelé neobsazených území, kteří se z vlastní vůle chopí zbraní, aby bojovali proti vojsku.

c) Věcná břemena

Věcná břemena omezují vlastníka nemovité věci ve prospěch někoho jiného tak, že je povinen něco trpět, něčeho se zdržet nebo něco konat. Práva odpovídající věcným břemenům jsou spojena buď s vlastnictvím určité nemovitosti, nebo patří určité osobě.

d) Péče o válečné hroby a pietní místa

Péči o válečné hroby a pietní místa se rozumí zabezpečování úpravy, ochrany, zřizování nových válečných hrobů (pietních míst), přemísťování nebo rušení válečných hrobů (pietních míst) včetně exhumací (§ 3 zákona).

Nedílnou součástí péče o válečné hroby (pietní místa) tvoří jejich **běžná údržba** včetně údržby jejich okolí a přístupu k nim (§ 2 odst. 5 zákona). Cílem udržování válečných hrobů a pietních míst je jejich zachování v důstojném a poznatelném stavu.

Běžnou údržbou se ve smyslu ustanovení zákona a pro potřeby této pomůcky rozumí zejména:

- udržování náhrobků, hrobového zařízení, pamětních desek, pomníků, památníků nebo obdobných symbolů v čistotě, nezkorodovaném (nezoxidovaném) a jinak neporušeném stavu a jejich zachování v poznatelném stavu;

- odstraňování případných hanlivých nebo jinak nepatřičných a znesvěcujících nápisů a symbolů;

- zajišťování pietní výzdoby při významných výročích, která se k válečnému hrobu (pietnímu místu) vztahují, a včasné odstraňování uschlých květin a věnců;

- taková úprava okolí, při které nedojde k omezení viditelnosti válečného hrobu (pietního místa) a přístupu k němu (např. výsadba keřů, stromů a sečení přerostlé trávy);

- zajišťování schůdnosti přístupové cesty včetně odstraňování přerostlé trávy, sněhu a náledí.

Je-li válečný hrob (pietní místo) prohlášen za kulturní památku, je nutno při jeho údržbě a úpravě včetně běžné údržby válečného hrobu (pietního místa), jeho okolí a přístupu k němu postupovat podle § 14 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

e) Pohřebiště

Pohřebištěm se rozumí prostor určený k pohřbívání lidských pozůstatků nebo k uložení zpopelněných lidských ostatků. Tento prostor má podobu míst pro hroby a hrobky, úložiště jednotlivých uren nebo rozptylové popř. vsypové louky nebo jejich kombinace.

3. Práva a povinnosti vlastníků válečných hrobů (pietních míst) nebo nemovitostí, na nichž jsou válečné hroby umístěny

Podle ustanovení § 3 zákona péči o válečný hrob (pietní místo) zabezpečuje vlastník válečného hrobu (pietního místa), a není-li znám, vlastník nemovitosti, na které je válečný hrob (pietní místo) umístěn. Vlastník válečného hrobu (pietního místa), jakož i vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn, je-li hrob (pietní místo) mimo pohřebiště, jak veřejné tak neveřejné, jsou **povinni** umožnit k němu přístup za účelem vzdání úcty nebo provedení prací, které souvisejí s úpravou a údržbou válečného hrobu (pietního místa).

Je-li válečný hrob (pietní místo) umístěn mimo pohřebiště, má vlastník nemovitosti **nárok** na náhradu za omezení užívání nemovitosti.

Je-li vlastníkovu nemovitosti její užívání ztíženo **závažným způsobem** v důsledku umístění válečného hrobu (pietního místa), **je stát** zastoupený Ministerstvem obrany **povinen** na základě písemné žádosti vlastníka nemovitost nebo její část odkoupit.

4. Postup při vyřizování žádostí

Žádost podaná ve smyslu ustanovení zákona **musí mít písemnou podobu** a musí obsahovat údaje uvedené ve **vzorech 1 až 6** této pomůcky. Zpracovává se vždy strojem nebo se vyplňuje hůlkovým písmem. K jejímu elektronickému zpracování je možno využít příslušné vzory uvedené na internetové adrese www.army.cz. Součástí žádosti musí být i požadované přílohy uvedené v seznamu příloh na konci každého vzoru. **Náklady na pořízení příslušných příloh hradí žadatel.**

Obecní úřad obce s rozšířenou působností předloženou žádost posoudí, zejména s ohledem na skutečnost, zda je předmětný válečný hrob (pietní místo) v evidenci válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu. Dále posoudí okolnosti, které vedou žadatele k podání žádosti a k žádosti připojí své vyjádření, zda je s ohledem na ustanovení zákona oprávněná a zda její kladné vyřízení doporučuje nebo nedoporučuje. Žádost se svým vyjádřením postoupí příslušnému krajskému úřadu.

Krajský úřad postupuje obdobně jako obecní úřad obce s rozšířenou působností a žádost se svým vyjádřením zašle odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

Odbor mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany posoudí, zda žádost obsahuje všechny potřebné údaje a náležitosti. Případné nejasnosti a nedostatky řeší se žadatelem, popřípadě s obecním nebo krajským úřadem. Vykazuje-li žádost závažné nedostatky, které brání jejímu kladnému vyřízení, vrátí žádost s odůvodněním žadateli k doplnění chybějících údajů a náležitostí.

Souhlasí-li ředitel odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany s **přemístěním, zrušením válečného hrobu (pietního místa), jinou změnou než jeho údržbou a úpravou a se zřízením nového válečného hrobu (pietního místa)**, řeší předloženou žádost **písemným souhlasem**. Nesouhlasí-li, žádost zamítne a své stanovisko s odůvodněním sdělí žadateli.

Na řešení žádostí o **zrušení (přemístění) válečného hrobu (pietního místa) nebo o zřízení nového válečného hrobu (pietního místa)** se nevztahují ustanovení správního řádu. Bližší údaje o podávání a řešení žádostí jsou uvedeny ve statích 5 a 6 této pomůcky.

Žádosti o **náhradu za omezení užívání nemovitosti, žádosti o odkoupení nemovitosti nebo její části**, na které je válečný hrob (pietní místo) umístěn, a **žádosti o rozhodnutí, co je válečným hrobem (pietním místem)** vyřizuje Ministerstvo obrany po ověření údajů uvedených v žádostech. Bližší údaje o podávání a řešení žádostí jsou uvedeny ve statích 7, 8 a 9 této pomůcky.

5. Přemístění, zrušení a jiná změna válečného hrobu (pietního místa)

Přemístěním válečného hrobu se rozumí vyzvednutí ostatků válečných obětí z dosavadního válečného hrobu a jejich přemístění do hrobového místa na veřejném pohřebišti nebo do jiného válečného hrobu za podmínek uvedených v ustanovení § 4 a 6 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů. Součástí přemístění válečného hrobu je i zajištění úpravy místa, kde se původní válečný hrob nacházel a zajištění údržby a úpravy válečného hrobu na novém místě ve smyslu ustanovení § 2 zákona.

Přemístěním pietního místa se rozumí umístění pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu na nové vybrané místo, které připomíná válečné události a oběti, a to na katastrálním území obce, v němž se válečná událost uskutečnila. Není-li to možné, odůvodněné výjimky povoluje odbor mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany. Podmínkou je dodržení dosavadního vzhledu pietního místa, popř. jeho vylepšení v rámci údržby a úpravy ve smyslu ustanovení § 2 zákona.

Zrušením válečného hrobu se rozumí vyzvednutí ostatků válečných obětí z dosavadního válečného hrobu za podmínek uvedených v ustanovení § 4 a 6 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů a jejich odvezení do zahraničí.

Zrušením válečného hrobu se rozumí i vyzvednutí lidských ostatků z dosavadního válečného hrobu za podmínek uvedených v ustanovení § 4 a 6 zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, a jejich pohřbení na veřejném pohřebišti, rozhodne-li Ministerstvo obrany, že se v daném případě nejedná o válečný hrob.

Zrušením pietního místa se rozumí odstranění pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu, který připomíná válečné události a oběti.

Jinou změnou válečného hrobu (pietního místa) se rozumí změna vzhledu (architektonického řešení) válečného hrobu (pietního místa), změna obsahu textu na náhrobku nebo pamětní desce.

O přemístění, zrušení a jiné změně válečného hrobu nebo pietního místa se v Evidenci válečných hrobů provedou změny příslušných údajů.

O souhlas s přemístěním nebo zrušením válečného hrobu (pietního místa) žádá jeho vlastník nebo vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn, písemně podle **vzoru 1** této pomůcky odbor mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany prostřednictvím příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajského úřadu.

O souhlas s jinou změnou válečného hrobu (pietního místa) než jeho údržbou a úpravou se žádá za stejných podmínek podle **vzoru 2** této pomůcky.

Přemístit, zrušit válečný hrob (pietní místo) nebo jej jinak změnit, než vykonat jeho úpravu nebo údržbu, může vlastník válečného hrobu (pietního místa) pouze po písemném souhlasu ředitele odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany. Je-li souhlas podmíněn souhlasem druhé smluvní strany podle mezinárodní smlouvy, vyžaduje ho Ministerstvo obrany.

Písemný souhlas ředitele odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany však nenahrazuje povolení nebo vyjádření jiného správního úřadu, vyžaduje-li se podle ustanovení zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Válečný hrob (pietní místo), který byl prohlášen za kulturní památku, lze zrušit pouze po předchozím zrušení jeho prohlášení za kulturní památku Ministerstvem kultury podle § 8 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

6. Zřízení nového válečného hrobu (pietního místa)

Zřízením nového válečného hrobu se rozumí realizace projektu válečného hrobu na pohřebišti za podmínek stanovených zákonem a zákonem č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů.

Zřízením nového pietního místa se rozumí realizace projektu pietního místa za podmínek stanovených příslušnými právními předpisy. O zřízení nového válečného hrobu nebo pietního místa se v Evidenci válečných hrobů pořídí potřebný záznam.

Zřizovatelem válečného hrobu (pietního místa) se rozumí fyzická nebo právnická osoba (např. pozůstalý nebo příbuzný, občanské sdružení, obec apod.), která na své náklady zřídí válečný hrob včetně náhrobku a ostatního hrobového zařízení, v případě pietního místa včetně pamětní desky, pomníku, památníku nebo obdobného symbolu, který připomíná válečné události a oběti.

Žádost podává zřizovatel válečného hrobu (pietního místa) písemně podle **vzoru 3** této pomůcky. Žádost zasílá prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajského úřadu odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

K žádosti musí být přiložen písemný souhlas vlastníka nemovitosti, na které má být nový válečný hrob (pietní místo) zřízen.

Nový válečný hrob (pietní místo) může být zřízen pouze se souhlasem ředitele odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany a vlastníka nemovitosti. Tyto souhlasy však nenahrazují povolení nebo vyjádření jiného správního úřadu, vyžadují-li se podle ustanovení zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

7. Náhrada za omezení užívání nemovitosti, na které je válečný hrob (pietní místo) umístěn

Omezením užívání nemovitosti se pro účely této pomůcky rozumí stav, kdy vlastník nemovitosti je nucen na předmětné nemovitosti strpět válečný hrob nebo pietní místo jako **věcné břemeno**, jehož umístění mu neumožňuje užívat nemovitost v plném rozsahu vlastnických práv.

Věcné břemeno zřizuje vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn, **na vlastní náklady**.

Žádost o náhradu podává písemně **vlastník nemovitosti**, na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn, **nachází-li se předmětný hrob (pietní místo) mimo pohřebiště** a omezuje-li jeho umístění vlastníkovu nemovitosti užívání této nemovitosti.

Žádost obsahuje náležitosti uvedené ve **vzoru 4** této pomůcky a zasílá se prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajského úřadu odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností k důvodu podání žádosti vyjádří své stanovisko a potvrdí ověření údajů, které jsou v žádosti uvedeny.

Náhradou za omezení užívání nemovitosti se rozumí odškodnění vlastníka nemovitosti, který prokazatelně prokáže omezení užívání nemovitosti.

Nelze-li cenu příslušného věcného břemena zjistit jinak, oceňuje se podle ustanovení zákona č.151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů částkou 10.000 Kč. Náhrada se poskytuje pouze jednou, bez ohledu na případné změny vlastnických vztahů.

O přiznání náhrady rozhoduje ředitel odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany. V případě zamítnutí žádosti o svém rozhodnutí písemně vyrozumí žadatele nejpozději do 30 dnů ode dne ověření údajů uvedených v žádosti.

Ministerstvo obrany zastoupené ředitelem odboru mimorezortní spolupráce **vydává rozhodnutí** o přiznání nároku na náhradu za omezení užívání nemovitosti (**vzor 8** této pomůcky).

Rozhodnutí se zpracovává ve třech výtiscích a po jednom výtisku se zasílá vlastníkovu nemovitosti (prostřednictvím krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností), vojenskému regionálnímu finančnímu odboru a k archivaci se ukládá u odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

O odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti rozhoduje ředitel sekce personální Ministerstva obrany. Odvolání se podává prostřednictvím odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

Schválené žádosti o přiznání náhrady s likvidačním odůvodněním a kopiemi rozhodnutí předkládá odpovědný zaměstnanec sekce personální Ministerstva obrany k úhradě zabezpečujícímu vojenskému regionálnímu finančnímu odboru bez zbytečných odkladů.

Náhrady za omezení užívání nemovitosti se zasílají bezhotovostně na bankovní účet žadatele, nebo v hotovosti na adresu žadatele poštovní poukázkou.

O přiznání a výplatě náhrad vede pověřený zaměstnanec odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany záznamy v Evidenci válečných hrobů. Evidence podaných žádostí za kalendářní rok se vede v samostatné knize.

8. Odkoupení nemovitosti (její části), na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn

Žádost o odkoupení nemovitosti podává písemně **vlastník nemovitosti**, na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn, nachází-li se předmětný hrob (pietní místo) mimo pohřebiště a omezuje-li jeho umístění vlastníkovu nemovitosti **závažným způsobem** užívání této nemovitosti.

Za závažný způsob omezení užívání nemovitosti se pro účely této pomůcky rozumí stav, kdy **věcné břemeno** [válečný hrob (pietní místo) na předmětné nemovitosti a s jeho umístěním spojený provoz] např. poškozuje nemovitost nebo výrazně omezuje majetkový nebo jiný prospěch vlastníka nemovitosti.

Věcné břemeno zřizuje vlastník nemovitosti, na níž je válečný hrob (pietní místo) umístěn, **na vlastní náklady**.

Žádost obsahuje náležitosti uvedené ve **vzoru 5** této pomůcky a zasílá se prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností a krajského úřadu odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností a krajský úřad k důvodu podání žádosti vyjádří svá stanoviska a potvrdí ověření údajů, které jsou v žádosti uvedeny.

Odbor mimorezortní spolupráce žádost posoudí, a shledá-li, že je oprávněná a obsahuje všechny potřebné údaje a náležitosti, postoupí potřebné doklady příslušné vojenské ubytovací a stavební správě k dalšímu řízení ve věci odkoupení nemovitosti.

Výše kupní ceny se stanovuje podle zákona. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších změn.

O změně vlastníka nemovitosti vede pověřený zaměstnanec odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany záznamy v Evidenci válečných hrobů.

9. Žádost o rozhodnutí, co je válečným hrobem (pietním místem)

Vznikne-li pochybnost, zda určitý již existující objekt je nebo není válečným hrobem (pietním místem) ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona, může vlastník takového objektu požádat odbor mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany o příslušné rozhodnutí. Žádost se podává podle **vzoru 6** této pomůcky a ředitel odboru mimorezortní spolupráce

Ministerstva obrany, v souladu s ustanovením § 4 odst. 3 písm. a) zákona, v dané věci rozhodne (**vzor 7** této pomůcky).

O odvolání proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti rozhoduje ředitel sekce personální Ministerstva obrany. Odvolání se podává prostřednictvím odboru mimorezortní spolupráce Ministerstva obrany.

10. Ženevské úmluvy na ochranu obětí války a Dodatkový protokol k těmto úmluvám

Na obecné úrovni je problematika péče o válečné hroby upravena normami mezinárodního práva, jejichž signatářem je i Česká republika. V případě ozbrojených konfliktů to jsou Ženevské úmluvy z 12. srpna 1949 o ochraně obětí války (dále jen Úmluvy), zejména pak Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I) z 8. června 1977 (dále jen Dodatkový protokol).

Pro potřeby této pomůcky se v souladu s ustanoveními Ženevských úmluv a Dodatkového protokolu za oběti války považují:

- a) příslušníci ozbrojených sil v poli, kteří zemřeli v důsledku zranění nebo nemoci;
- b) internované civilní osoby, které zemřely v zajetí;
- c) váleční zajatci, kteří zemřeli v zajetí.

Úmluvy stanovují stranám, které se účastní konfliktu, dbát na to, aby oběti války (dále jen oběti) byly pohřbeny s úctou, a je-li to možné, podle náboženství k němuž patřily. Jejich hroby by měly být pokud možno seskupeny podle národností, v každém ohledu však chráněny, vhodně udržovány a označeny tak, aby je bylo možno kdykoli nalézt.

Úmluvy kladou značný důraz na registraci osobních a dalších údajů o obětech, zejména: označení mocnosti, k níž náležejí, vojenský útvar nebo matriční číslo, jméno (jména) a příjmení, datum narození, jiné údaje z průkazu nebo štítku totožnosti, příčina smrti, datum a místo úmrtí, místo a datum pohřbu, údaje o každém pozdějším přemístění ostatků.

Oběti se podle textu Úmluvy pohřbívají jednotlivě, vyjma případy vyšší moci, které by si vynutily společné pohřbení. Zpopelnění ostatků se přípouští jen tehdy, vyžadují-li to zdravotní zájmy, náboženství zemřelého nebo tehdy, jestliže si to zemřelý přál.

Dodatkový protokol ukládá smluvním stranám povinnost zabezpečit stálou ochranu, udržování a označování válečných hrobů, přístup k nim a umožnit repatriaci ostatků obětí.

Nemá-li země, na jejímž území se nacházejí hroby obětí, uzavřenu dohodu s domovskou zemí těchto obětí:

- a) o ochraně a udržování takových hrobů na náklady domovské země;
- b) o usnadnění repatriace ostatků obětí a jejich osobních svršků na žádost domovské země anebo, nemá-li tato země námítky, na žádost nejbližších příbuzných těchto obětí, může domovské zemi navrhnout, že usnadní repatriaci ostatků obětí.

Jestliže domovská země obětí takový návrh nepřijme, může země, na jejímž území se hroby obětí nacházejí, po uplynutí pěti let od data návrhu a po příslušném oznámení domovské zemi učinit opatření stanovená v jejích vlastních zákonech, které se týkají hřbitovů a hrobů obětí.

Země, na jejímž území se nacházejí hroby obětí, může exhumovat jejich ostatky pouze:

a) na žádost domovské země obětí, nebo, nemá-li domovská země námitky, na žádost nejbližších příbuzných obětí;

b) z vyššího veřejného zájmu včetně případů zdravotní nezbytnosti nebo administrativního či soudního vyšetřování. V takovém případě však musí ostatky respektovat a informovat domovskou zemi o úmyslu je exhumovat a sdělit jí podrobnosti o předpokládaném místě jejich nového uložení.